

Povelja počasnog člana Akademija nauka i umjetnosti BiH, 21.4.2003. godine

Istaknuti naučni, kulturni i javni djelatnici i humanisti Adil Zulfikarpašić, Bogdan Bogdanović i Ivan Supek u ponedjeljak, 21.4.2003.godine, u Sarajevu su zvanično proglašeni počasnim članovima Akademije nauka i umjetnosti BiH.

Adil Zulfikarpašić, Bogdan Bogdanović i Ivan Supek izabrani su za počasne članove ANUBiH na izbornoj skupštini Akademije, koja je održana u maju 2002. godine. Kako je istakao predsjednik Akademije Božidar Matić, za 51 godinu Akademija je izabrala svega pet počasnih članova, a prvi počasni član bio je Josip Broz Tito.

Referate o počasnim članovima podnijeli su akademik Muhamed Filipović o Adilu Zulfikarpašiću, akademik Ivan Štraus o Bogdanu Bogdanoviću i akademik Arif Tanović o Ivanu Supeku.

Povelje trojici počasnih članova ANUBiH uručio je potpredsjednik Akademije, akademik Ljubomir Berberović.

Dodjeli povelja u ANUBiH prisustvovao je veliki broj prijatelja dobitnika povelje, predstavnici javnog, kulturnog i političkog života zemlje, kao i predstavnici diplomatskog kora u BiH. Bili su tu, između ostalih, i članovi Predsjedništva BiH Sulejman Tihić i Dragan Čović, ministar obrazovanja i nauke FBiH Zijad Pašić, ministar za kulturu i sport FBiH Gavrilo Grahovac, gradonačelnik Sarajeva Muhidin Hamamdžić, NJE Josip Vrbošić, ambasador Republike Hrvatske u BiH i mnogi drugi.

Povodom proglašenja za počasnog člana ANUBiH, čime mu je odati veliko priznanje za njegov dugogodišnji rad na unapređenju nauke i umjetnosti, Adil Zulfikarpašić je primio brojne telegrame-čestitke od prijatelja, državnih zvaničnika i institucija, te stranih diplomata u BiH.

Govor akademika Muhameda Filipovića na proglašenju Adila Zulfikarpašića za počasnog člana ANUBiH:

„Veoma je teško jednim prigodnim govorom predstaviti tako bogat život, koji se odvijao uz toliko burnih i odsudnih događanja, kakav je proživio čovjek kojeg danas proglašavamo u zvanje počasnog člana ANUBiH – Adil-bega Zulfikarpašića. Niko se među nama u Akademiji nije dvoumio ko je onaj koji ovu najvišu počast, koju ova Akdemija može uopće ukazati, zaslužuje.

Bili smo složni u mišljenju da je upravo Adil Zulfikarpašić onaj koji je svojim životom, onim što je od njega načinio i onim što je od tog života drugima dao, čovjek koji dokazuje najmanje tri važna momenta jednog bogatog i ka dobru svih ljudi usmjerenog života. Prvi je, beskrajna ljubav i odanost svojoj zemlji i svom narodu. Drugi je, nastojanje da se u životu, bez obzira na prilike u kojima se on živi, postigne ono najviše što je u dosegu ljudskih mogućnosti.

Treći je, da se, od svega što se u životu postiže, veliki dio namijeni drugim ljudima, tj. uvjerenje da se pravi ljudski život mora potvrđivati djelima koja donose dobro svim ljudima. Adil je živio jedan takav život, sasvim u skladu sa tradicionalnim shvatanjem smisla ljudskog života kod nas bosanskih muslimana. Naime, u tradiciji je našoj da je čovjek dužan svoj život ne samo Allahu dželešanuhu nego i svim drugim ljudima, koji samo kao zajednica pravih ljudi ostvaruju božiju namisao o stvaranju svijeta i čovjeka.

Zbog toga je čovjek dužan da iza sebe ostavi dobro koje će biti namijenjeno svim ljudima na svijetu i posebno njegovoj ljudskoj zajednici. Zar ima i može biti nešto ljepše nego doživjeti

da ljudi prepoznaju i priznaju jedan takav život. Tim taj život biva krunisan i ostvaren kao istinski ljudski život.

Adil Zulfikarpašić je rođen u starom bosanskom gradu Foči, nekadašnjem sjedištu Hercegovačkog sandžaka, u poznatoj obitelji Čengić i u njenom ogranku Zulfikarpašić. Obitelj je bila bogata, utjecajna i značajna po ulozi u javnom životu Bosne i Hercegovine. Kao sin Husein-bega Zulfikarpašića, utjecajnog i bogatog Fočaka, Adil je imao sve uvjete da raste, da se školuje i da u životu ostvari svaku svoju osobnu želju.

Međutim, kako je davno rečeno, ni jedan plemenit ni pravi čovjek ne može misliti samo na sebe, kada u njegovoj blizini žive ljudi u nesreći i nevoljama svake vrste. Tako se i Adil još kao učenik, priključio onom pokretu koji je tada zastupao načela pravde i jednakosti među ljudima. Bio je on tada jedan od brojnih sinova bosanskih uglednika i aristokrata koji su, u dilemi između desnog nacionalističkog i lijevog internacionalističkog radikalizma, vođeni idealom pravde i jednakosti ljudi, odabrali ovaj drugi i time učinili izuzetnu uslugu svome narodu.

To se ubrzo iskazalo u strašnom ratu za oslobođenje zemlje i pobjedu nad fašizmom, u kojem je Adil kao veoma mlad čovjek učestvovao kao prvoborac i istaknuti funkcioner. Bio je na položaju ministra, kada je odlučio da emigrira, pogođen činjenicom da su ideali slobode zamijenjeni uskogрудошću jedne vlasti, koja želi nasiljem ostvariti dobro za sve ljude. Od februara 1946. godine, Adil se nalazi u emigraciji. Živeći u emigraciji Adil je upoznao ljude u jednom novom svjetlu i naučio nauk života čovjeka bez prava i bez zemlje.

Ogroman napor je trebao da se sva iskušenja emigracije i to one koja je bila pocijepana po svim šavovima, nacionalnim vjerskim, kulturnim i političkim, slično kao i danas naša domovina, da se iznese čist obraz i da se pri tome učini i ostvari nešto više, nešto jedinstveno kod nas. Adil je u emigraciji stvorio bogatstvo, stvorio ugled u demokratskim političkim krugovima i započeo ostvarivati projekt, koji je imao za cilj da prvo, doprinese osvještavanju njegovog naroda Bošnjaka, a zatim i demokratizaciji cijele naše zemlje.

On je bio jedan od inicijatora Demokratske alternative, nosilac ideje bošnjaštva, kao nacionalnog određenja našeg naroda, glavni promotor njegovog uključenja u europske demokratske tokove i inicijative, ali ujedno i stvaralac Bošnjačkog instituta u Zürichu, koji je mogao postati centar tog procesa našeg demokratskog političkog, kulturnog i znanstvenog, europskog i nacionalnog osvještavanja.

U okviru takve djelatnosti, Adil je postao jedna od vodećih ličnosti Demokratske alternative jugoslovenskom komunističkom totalitarnom režimu. Istovremeno, svojim radom, Adil je postao značajna ličnost svjetskog liberalnog pokreta i član Egzekutive Liberalne internacionale. Izdavanjem lista *Bosanski pogledi*, postao je nesumnjivi promotor i nosilac svih značajnih inozemnih političkih, kulturnih i drugih inicijativa bosanskih muslimana u svijetu i u Bosni i Hercegovini.

Ipak, sve što je Adil Zulfikarpašić učinio za demokratiju u bivšoj zemlji, za našu bosansku političku sredinu, sve što je učinio za pojedince i grupe, kojima je cijelo vrijeme komunističkog režima pružao nesebičnu pomoć, zasjenila je veličina njegovog najznačajnijeg djela, koje je na polju javnih interesa i nacionalne kulture učinio. Radi se o stvaranju Bošnjačkog instituta.

Adil je započeo stvarati taj institut kao studijsku biblioteku, arhivu i središte intelektualnog interesa za sva pitanja koja se tiču povijesnog i aktualnog života Bosne i Hercegovine, šire tadašnje društvene zajednice i svega oko tog kompleksa pitanja, koji je, ogromnim Adilovim

zalaganjem i materijalnim ulaganjima, prerastao u respektabilan znanstveni institut u Švicarskoj, gdje je bilo originalno njegovo sjedište i napokon, kako je to Adil oduvijek želio, i u njegovoj rodnoj Bosni, u njenom duhovnom, kulturnom, političkom i privrednom centru – gradu Sarajevu.

Adilov institut je jedna od najvećih zadužbina ikada načinjenih u Bosni i Hercegovini, a u našoj je zemlji, u sretnijim vremenima, bilo mnogo ljudi koji su veliki dio svog bogatstva namjenjivali javnim potrebama, stvarajući velike zaklade, kao što su Gazi Husrev-begova, Ferhat-pašina, Karadžoz-begova, Behram-begova itd. Sve su te zadužbine bila ulaganja velikog dijela lične imovine tih ljudi za opće dobro svih svojih sugrađana.

Po općem priznanju i uvjerenju, Adil-begov vakuf, zgrada, prebogate zbirke knjiga, bogate arhive dokumenata, zbirke vrijednih umjetnina, te sve što institut kao pogodnost za moderan znanstveni rad pruža svojim ljudima, predstavlja svakako jedan od najvećih i najznačajnijih vakufa cijele naše historije.

Zbog toga, što je cijeli svoj život posvetio borbi za slobodu i samosvijest svog naroda i za dobro cijele naše višenacionalne zajednice, zbog toga, što je bio u tom pogledu dosljedan i nije se dao omesti momentalnim političkim i drugim licitacijama historijskih i nacionalnih vrijednosti i zbog toga, što je svom narodu, njegovoj kulturi i znanosti, ostavio ogroman legat, mi smatramo ne samo da smo imali veoma mnogo razloga i argumenata, nego i da smo bili obavezni da Adilu Zulfikarpašiću odamo ovo priznanje, najveće u našoj moći i da ga, kao prvog, u eventualnom budućem slijedu, u našoj državi Bosni i Hercegovini, izaberemo za počasnog člana ove akademije.“